

Helden
van elke dag

DEEL 2

TALENTENZOEKTOCHT handleiding leerkracht

Concept:

Sven De Maertelaere, Riet Coulier, Peter Hantson, Didier Van de Velde

Illustraties en vormgeving:

Wim Finck - 0032(0)478 26 81 15

Drukwerk:

EMKA drukkerij nv, Kruishoutem - 0032(0)9 383 51 00

ESF:

bijdragen tot de ontwikkeling van de werkgelegenheid door het bevorderen van de inzetbaarheid, ondernemerschap, aanpasbaarheid en gelijke kansen en door het investeren in menselijke hulpbronnen.

1. Op zoek naar talenten van kinderen...

De talentenzoektocht vormt een onderdeel van het project 'Helden van elke dag'. Met deze zoektocht willen we kinderen twee jaar lang al spelend laten nadenken over hun eigen talenten.

Terwijl het onderwijs de kinderen probeert te stimuleren in de ontwikkeling van hun talenten, willen wij het - via de weg van dit spel - mogelijk maken dat kinderen **reflecteren over hun talenten**. Immers ... als je over talenten beschikt waarvan je geen weet hebt, dan ga je ze misschien 'onder de korenmaat zetten'. Of wanneer je een bepaald doel nastreeft waarvoor je de geschikte talenten nog onvoldoende bezit, dan moet je dat beseffen om eraan te kunnen werken.

Talenten zoals ze in dit spel gedefinieerd zijn, zien we als een belangrijke stap om tot competentie te komen. **Competentie** zien we als de mogelijkheid om via kennis, vaardigheden en attitudes een probleem aan te pakken, en dat binnen een bepaalde

context of situatie. Het is duidelijk dat het aanpakken van een probleem in het dagelijks leven meer is dan het toepassen van schoolse kennis uit één vakgebied. Een probleem aanpakken thuis, op school, in de vrije tijd of in een beroep vraagt vakoverschrijdende talenten. De talenten in dit spel werden dan ook op die manier opgevat: ze zijn bijna altijd vakoverschrijdend en zeggen iets over het aanpakken van problemen in het dagelijks leven.

Kinderen verschillen!! Ze hebben een eigen persoonlijkheid, eigen interesses, eigen talenten, eigen mogelijkheden en capaciteiten. Het ontdekken ervan is essentieel in het kader van verdere doorstroming en oriëntering. We willen hierbij een lans breken voor het **positief omgaan met de verschillende talenten** die kinderen hebben. We verwijzen hiervoor naar Deel I – Handleiding project HELDEN VAN ELKE DAG, nrs 2 en 3.

2. De talenten

2.1. Over welke talenten gaat het?

De talenten of competenties zijn onder te brengen in 4 rubrieken. Die rubrieken kwamen tot stand op basis van literatuurstudie, raadpleging van competentieprofielen en resultaten van eigen denken gedurende de ontwikkeling van het spel.

1.probleemoplossende competenties: Beschikt het kind over voldoende probleemoplossende vaardigheden? Begrijpt het kind het probleem dat zich aankondigt? Kan het een oplossing(splan) bedenken? Voert het dat plan efficiënt uit en kan het nadien zijn werkwijze evalueren?

Denk ik goed na voor ik een probleem aanpak? Zoek ik vooraf alle nodige info op? Leg ik het materiaal dat ik nodig heb klaar? ...

2.competenties voor zelfsturing en metacognitie: heeft een kind weet van zijn eigen sterke en

zwakke punten bij het oplossen van problemen? Kan het de moeilijkheidsgraad van een probleem voldoende inschatten? Heeft het weet van de eigen verstandelijke mogelijkheden en beperkingen?

Ben ik wel goed bezig? Kan ik mezelf voldoende motiveren om aan het werk te blijven? Als ik iets wil, bereik ik dat dan ook? ...

3. sociale en communicatieve competenties: vaardigheden die nodig zijn om de interactie met andere mensen vlot te laten verlopen.

Kan ik goed luisteren? Werk ik graag en goed samen?

Kan ik duidelijk verwoorden wat ik bedoel?

4. vakgerichte competenties: competenties die eerder vakgebonden zijn.

Ben ik sterk in talen of ben ik eerder een wiskundige knobbel? Ben ik technisch sterk en/of ben ik handig?...

We probeerden die competenties te vertalen in begrijpelijke taal, zodat kinderen ermee overweg kunnen. We gebruiken bij de kinderen daarom ook altijd het begrip ‘talent’ in plaats van competentie. We sommen de vermelde talenten op in bijlage 1¹. Ze zijn vermeld in dezelfde kleur als de kleur van de betreffende talentenkaartjes.

2.2. Waarom de keuze voor deze talenten?

We probeerden voor dit spel zo pragmatisch mogelijk te werk te gaan. We zochten naar die talenten die ook voor later belangrijk kunnen zijn. We **analyseerden** daarom grondig de **beroepenfiches** zoals ze opgemaakt worden door de VDAB. Daar worden de noodzakelijke competenties vermeld, die verwacht worden bij alle beroepen.

Grondige analyse deed ons besluiten ons bij dit spel voornamelijk te beperken tot probleemoplossende en zelfsturende vaardigheden en tot sociaal –communicatieve vaardigheden. Die vaardigheden komen immers bij de meeste beroepen als vereiste aan bod. We hopen evenwel dat dit spel niet in de hoek geduwd wordt als materiaal dat vooral gericht is op het economische denken. Je zal zeker merken dat heel wat talenten die nodig zijn in een beroepssituatie ook van groot belang zijn in andere levensdomeinen: thuis, in onze vrije tijd, en op school. We menen dan ook dat dit spel bijdraagt aan een brede, harmonische en algemene vorming van de leerlingen.

We worden in deze redenering bevestigd wanneer we de **eindtermen en ontwikkelingsdoelen van het basisonderwijs** raadplegen². Ook daar gaat het bij vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen over:

- leren leren,
- sociale vaardigheden.

Wanneer je de talenten van de zoektocht nader bekijkt, zal je merken dat de vakoverschrijdende thema's ‘leren leren’ en ‘sociale vaardigheden’ hier zeker een plaats krijgen.

2.2.1. Probleemoplossende en zelfsturende competenties

Wanneer we de probleemoplossende en zelfsturende ‘talenten’ nader bekijken dan omvatten ze de verschillende fasen zoals vermeld in het thema ‘leren leren’:

- het domein van de uitvoering,
- het domein van de regulering,

¹ bijlage 1 – TALENTENZOEKTOCHT: overzicht van de talenten.

² Basisonderwijs: ontwikkelingsdoelen en eindtermen. Decretale tekst en uitgangspunten. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, Centrum voor Informatie en Documentatie, 1995. 132 blz

- het domein van de attitudes, leerhoudingen, opvattingen en overtuigingen³.

De doelen binnen het thema 'leren leren' worden op de volgende manier omschreven:

1. De leerlingen kunnen losse gegevens verwerven en gebruiken door ze betekenis te geven en te memoriseren.
2. De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.
3. De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.
4. De leerlingen kunnen eenvoudige problemen op systematische en inzichtelijke wijze oplossen.
5. De leerlingen kunnen, eventueel onder begeleiding:
  - hun lessen, taken en opdrachten plannen en organiseren,
  - hun eigen leerproces controleren en bijsturen.
6. Houdingen en overtuigingen.

De leerlingen kunnen op hun niveau leren met:

- nauwkeurigheid,
- efficiëntie,
- wil tot zelfstandigheid,
- voldoende zelfvertrouwen,
- houding van openheid,
- kritische zin⁴.

Wanneer je de talentenkaartjes overloopt, dan vind je er vrijwel alle hoger vermelde doelstellingen in terug.

Het spel zelf wil bovendien uitdrukkelijk een bijdrage leveren aan het domein van de studiekeuze.

2.2.2. Sociaal-communicatieve competenties

Ook bij deze talenten vinden we de verschillende domeinen, zoals vermeld in het vakoverschrijdend thema 'sociale vaardigheden' terug:

- het domein: ontwikkeling van een voldoende ruim gamma aan relatiewijzen;
- het domein: gespreksconventies;
- het domein: samenwerking.

De doelen binnen het thema 'sociale vaardigheden' worden op de volgende manier omschreven⁵:

1 Sociale vaardigheden - domein relatiewijzen

- 1.1 De leerlingen kunnen zich op een assertieve wijze voorstellen.
- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- 1.4 De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
- 1.5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
- 1.7 De leerlingen kunnen zich weerbaar opstellen tegenover leeftijdgenoten en volwassenen door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn.
- 1.8 De leerlingen kunnen zich discreet opstellen.
- 1.9 De leerlingen kunnen ongelijk of onmacht toegeven, kritiek beluisteren en eruit leren.

2 Sociale vaardigheden - domein gespreksconventies

2. De leerlingen kunnen in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.

³ Zie <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/basisonderwijs/index.htm>. 'De vaardigheden en attitudes die de kinderen zich eigen moeten maken, werden voor leren leren niet ingedeeld in specifieke domeinen. Ze werden gegroepeerd naargelang ze betrekking hebben op de fase van de uitvoering, op het reguleren van de eigen denk- en leerprocessen en op leerhoudingen'.

⁴ Zie <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/basisonderwijs/index.htm>.

⁵ Zie <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/basisonderwijs/index.htm>.

3 Sociale vaardigheden - domein samenwerking

3. De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

Ook in de **vakgebonden** eindtermen en ontwikkelingsdoelen van 'Wereldoriëntatie – domein Mens' vinden we gelijkaardige doelen terug. Ze steunen ons in de keuze van onze talentenkaartjes.

Wereldoriëntatie – domein mens

Ik en mezelf

De leerlingen

- 3.1* drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.
- 3.2 kunnen beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.
- 3.3* tonen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.

Ik en de ander

De leerlingen

- 3.4 kunnen in concrete situaties verschillende manieren van omgaan met elkaar herkennen, erover praten en aangeven dat deze op elkaar inspelen.
- 3.5* tonen de bereidheid zich te oefenen in omgangswijzen met anderen waarin ze minder sterk zijn.
- 3.6* tonen in een eenvoudige conflictsituatie in de omgang met leeftijdgenoten de bereidheid om te zoeken naar een geweldloze oplossing.

Ik en de anderen: in groep

De leerlingen

- 3.7* hebben aandacht voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en zijn bereid er rekening mee te houden.

Wanneer je de talentenkaartjes overloopt, dan vind je er vrijwel alle hoger vermelde doelstellingen in terug. We kunnen dus besluiten dat er ook voor deze reeks talenten sprake is van grote volledigheid.

2.2.3. Vakgerichte competenties

Naast de duidelijk vakoverschrijdende competenties voor het oplossen van problemen, de competenties van zelfsturing en de sociaal-communicatieve competenties, onderscheiden we ook nog enkele vakgerichte competenties. Zo wordt het ook duidelijk dat talentontwikkeling geen louter vakoverschrijdend verhaal is: elk traditioneel studie- of vakgebied kan betekenissen oproepen die voor de toekomst van het kind van belang zijn. Onderwijs wordt dan meer dan voorbereiden op "het volgende leerjaar". Elk vakgebied kan aandacht besteden aan talentontwikkeling!

We werkten deze vakgerichte competenties echter slechts uit in een beperkt aantal talentenkaartjes. Dergelijke vakgerichte competenties moeten erg geconcretiseerd en gespecificeerd worden, willen ze de vereisten voor één of ander beroep in beeld brengen. We menen dat deze doelstelling te ver gegrepen is voor deze talentenzoektocht. Bovendien zou dit leiden tot een onoverzichtelijke hoeveelheid kaartjes.

De zoektocht wil zich beperken tot het opsporen van een zekere belangstelling, een ruime interesse van kinderen voor bepaalde 'vakgerichte' aspecten. Het ontdekken van vakoverschrijdende talenten lijkt ons veel belangrijker. In de week-, maand- en trimesterrapporten die kinderen ontvangen, krijgen dergelijke talenten niet steeds een plaats. Bovendien zijn dit de talenten die – zoals vroeger reeds vermeld – in vrijwel alle beroepen aan bod komen.

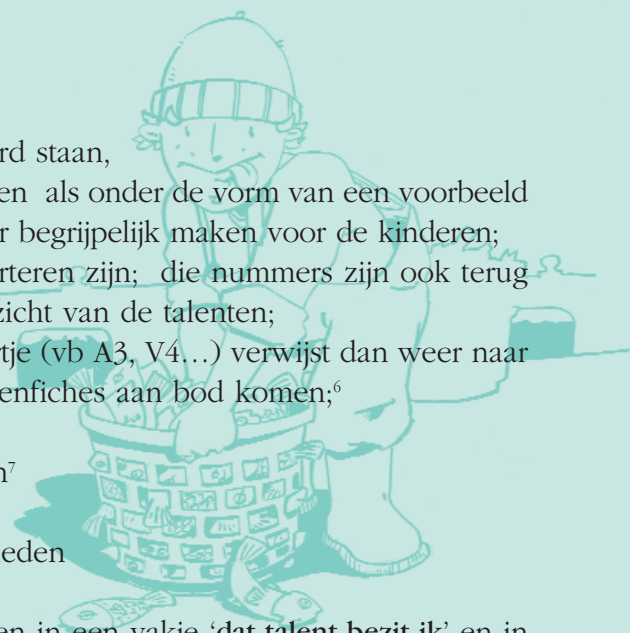

3. Talentenzoektocht en toekomstparcours

3.1. Vorm van de talentenzoektocht

De zoektocht bestaat uit volgende elementen:

- een zeventigtal **talentenkaarten** waarop talenten genoteerd staan,
  - op de kaartjes staan de talenten zowel in algemene termen als onder de vorm van een voorbeeld vermeld; deze concretisering moet de omschrijving beter begrijpelijk maken voor de kinderen;
  - alle kaartjes zijn genummerd, zodat ze vlug weer te sorteren zijn; die nummers zijn ook terug te vinden in bijlage 1 – TALENTENZOEKTOCHT: overzicht van de talenten;
  - een letter- en cijfercombinatie rechts bovenaan elk kaartje (vb A3, V4...) verwijst dan weer naar de talenten zoals ze in het toekomstspel op de beroepenfiches aan bod komen;⁶
  - de kaartjes hebben vier verschillende kleuren:
    - licht rood voor de probleemoplossende vaardigheden⁷
    - licht blauw voor de zelfsturende vaardigheden
    - licht oranje voor de sociaal-communicatieve vaardigheden
    - licht groen voor de vakgerichte vaardigheden⁸;
- een **doosje** waarbij de talenten gesorteerd kunnen worden in een vakje 'dat talent bezit ik' en in een vakje 'dat talent bezit ik niet!'⁹

3.2. Het toekomstparcours

Kinderen worden overspoeld met cijfers en met rapporten, maar nergens (tenzij bij een toevallig schouderklopje op het rapport) wordt melding gemaakt van hun talenten. Ook aan dit euvel willen we met deze talentenzoektocht iets doen. We ontwierpen hiervoor, aansluitend bij de zoektocht, een soort toekomstparcours, waarbij kinderen drie maal per jaar een soort beeldrapport krijgen van de talenten waarover ze denken te beschikken. Dit **toekomstparcours** vind je terug op de cd-rom die een onderdeel vormt van dit pakket.

Over dit rapport kan het kind in gesprek gaan met de leerkracht, met andere kinderen van de klas en met de ouders¹⁰. Je leest hierover verder nog meer.

3.3. Werkwijze met de talentenzoektocht

De kinderen krijgen bij het begin van het vijfde leerjaar een doosje¹¹ waarin een verzameling talenten zit. De kaartjes kunnen gedurende het vijfde en het zesde leerjaar gebruikt worden. Op die manier hebben we meer garantie dat het reflecteren over eigen talenten geen momentgebeuren wordt. We willen dat kinderen permanent kunnen nadenken over en reflecteren bij hun talenten.

3.3.1. Vijfde leerjaar

3.3.1.1. In gebruik nemen van het doosje bij het begin van het vijfde leerjaar

De juf/meester bekijkt samen met de kinderen de verschillende kaartjes. Hij/zij laat de kinderen er eens in grasduinen en vraagt nadien waarover het gaat. Hij/zij benadrukt dat het allemaal 'talenten' zijn die mensen kunnen bezitten.

Hij/zij wijst er op dat elk kaartje een eigen kleur heeft. Hij/zij vertelt dat elk kleurtje wijst op een ander soort 'talent'.

⁶ De beroepenfiches vormen een onderdeel van het toekomstspel. Kinderen trekken een fiche met een beroep. Ze werken tijdens het spelen van het spel aan het behalen van een 'diploma' voor dat beroep. Op die fiche zijn de nodige talenten vermeld. Tijdens het spel kunnen ze die talenten verzamelen. Het spel bevat immers dezelfde talentenkaartjes als in de talentenzoektocht. In bijlage 2 en 3 vind je de koppeling tussen de talentenkaartjes van de talentenzoektocht en de talenten vermeld op de beroepenfiches.

⁷ Voor meer info zie nr. 2.1. 'over welke talenten gaat het?'

⁸ De talentenkaartjes zijn ook terug te vinden in bijlage 9 en op de cd-rom die eveneens deel uitmaakt van het project 'Helden van elke dag'. Op die manier kan je ze steeds zelf opnieuw aanmaken door de betreffende bladzijden uit te printen en af te werken zoals verder onder 'Hoe zorg je voor het materiaal van de zoektocht?' vermeld.

⁹ Over dat doosje vind je in nr.4 nog meer info in 'het materiaal voor de zoektocht?'

¹⁰ Om ouders hierbij te helpen werd een handleiding ontworpen. Je vindt deze handleiding terug in bijlage 11 – TALENTENZOEKTOCHT: handleiding ouders.

¹¹ Over het 'doosje' vind je in nr. 4 'het materiaal van de zoektocht?' nog meer info. Op de cd-rom vind je eveneens een 'maakopdracht doosje' waarbij je uitgelegd krijgt hoe je samen met de kinderen een doosje kan maken.

- **Lichtrood - probleemoplossende talenten:** kaartjes die de kwaliteiten opsommen die je moet bezitten om goed 'problemen te kunnen oplossen'. Hij/zij illustreert dat bijvoorbeeld aan de hand van 'een lekke band', 'mijn licht wil maar niet branden', 'hoe krijg ik dat vraagstuk opgelost?', ...
Heb ik een duidelijk zicht op het probleem? Zie ik hoe ik het kan aanpakken? Voer ik mijn plan efficiënt uit? Controleer ik nadien of ik alles goed aangepakt heb?
- **Lichtblauw - zelfsturende talenten:** kaartjes die je doen nadenken over je eigen werk.
Ben ik wel goed aan het werk? Controleer ik nadien wel genoeg of alles o.k. is? Kan ik van mezelf zeggen of ik wel voldoende werk? Werk ik wel op een goede manier? Als ik iets wil bereiken, bereik ik dat dan ook? Kan ik mezelf daartoe voldoende motiveren? Kan ik zelf bepalen welke weg ik daarbij best bewandel?
- **Lichtoranje - sociaal-communicatieve talenten:** kaartjes die de vaardigheden weergeven die nodig zijn om op een goede manier met andere mensen om te gaan.
Kan ik goed omgaan met vriendjes, met andere volwassenen? Kan ik op een beleefde manier vertellen wat ik wil vertellen? Durf ik al eens een zwakker kind verdedigen? Ben ik graag leider of liever een volger in een groep?
- **Lichtgroen - vakgerichte talenten:** talenten die duidelijk verbonden zijn met de vakken die je op school krijgt.
Kan ik netjes schrijven en praten? Kan ik een probleem oplossen door rekenen of tekenen? Leer ik vlug andere talen? Verken ik graag de natuur of een omgeving? Kan ik snel en goed met mijn handen werken?

De leerkracht laat de kinderen voor de eerste keer sorteren. De kinderen krijgen rustig de tijd om alle kaartjes door te nemen en ze te rangschikken in één van beide vakjes van het doosje. Er is een vakje waarop te lezen staat: 'Dat talent bezit ik'. En er is een tweede vakje waarop vermeld staat: 'Dat talent bezit ik niet'.

De leerkracht benadrukt daarbij dat **elk talent goed is en dat niemand over alle talenten beschikt**. Hij/zij vertelt eveneens dat **het aantal talenten niet ter zake doet**. Beter één talent waarvan je echt overtuigd bent en dat je echt kan 'verdedigen', dan twintig talenten die je zomaar lukraak in het bakje legt.

Enkele tips die de boodschap kunnen concretiseren :

- misschien kan het voorlezen van een gedicht, het vertellen van een verhaal, het laten horen van een lied, ... waarbij die boodschap duidelijk aan het licht komt, als inleiding dienen; een mogelijk voorbeeld vind je hieronder.

ZEG

*zeg dat ik fantastisch ben,
briljant, gevat, sociaal,
gevoelig, handig, grappig en
bijzonder geniaal.*

*zeg dat je zo'n wonderkind
als ik maar zelden ziet
zeg dat je me super vindt
maar liegen mag je niet*

Shel Silverstein

- twee kinderen uit de klas met duidelijk verschillende talenten tegenover elkaar stellen;
- ...

In de dagen die erop volgen, stimuleert hij/zij de kinderen af en toe om het sorteerwerk nog eens opnieuw te bekijken. Hij/zij kan ook een tip geven:

Dat heb jij zopas goed gedaan. Heb je al eens gekeken of je dat in je talentendoosje terugvindt? Stop het er anders maar in, hoor?

3.3.1.2. Rond de kerstperiode

Tegen die tijd hebben de kinderen al een tijdje met de talentenzoektocht gewerkt. Rond de kerstperiode organiseert de juf of meester een gespreksmomentje tussen twee kinderen.

We vinden dit een belangrijke kans om het zelfconcept van kinderen nog beter te verhelderen. De stem van klasgenootjes wordt hierin zelden gehoord, terwijl we er mogen van uitgaan dat kinderen elkaar behoorlijk kennen. (Thuis kunnen ze vaak haarscherp vertellen wat 'Peter' of 'Karlien' nu net zo bijzonder of vervelend maakt.)

- De kinderen gaan samen aan de tafel zitten en bekijken elkaars talentendoosje. De juf/meester let erop dat beide kinderen het **goed met elkaar kunnen stellen**. Het is vooral de bedoeling dat elk kind een nog beter zicht krijgt op eigen mogelijkheden. Het mag zeker geen welles-nietes-gesprek worden tussen kinderen die elkaar niet echt kennen of begrijpen, of die elkaar zelfs min of meer zouden beconcurreren.
- Elk kind komt daarbij aan de beurt. Het ene kind toont welke talenten het in het 'dat talent bezit ik wel'-vakje van het doosje heeft gelegd. Het probeert dat te illustreren aan de hand van een paar concrete voorbeelden van eigen gedrag of activiteiten. Het andere kind kan dat talent in vraag stellen. Het argumenteert dat eveneens vanuit concrete voorbeelden. Het tweede kind kan ook talenten suggereren bij het eerste kind. Eén punt blijft essentieel. **Het kind over wiens talenten gesproken wordt, heeft het laatste woord.** Hij/zij beslist uiteindelijk waar het talent terecht komt.
- De juf/meester heeft ondertussen de kans hetzelfde te doen met **kinderen** waarvan hij/zij denkt dat ze een **zwak zelfbeeld** hebben. De kans is immers groot dat die weinig of geen talenten zullen sorteren in het vakje 'dat talent bezit ik'. De juf/meester kan hier stimulerend optreden en concreet illustreren wanneer hij/zij dat talent gezien heeft. Hij/zij kan dit gesprek zelfs voeren met 3 à 4 kinderen tegelijk. De andere kinderen van het groepje kunnen ook uitgedaagd worden om talenten van elkaar te benoemen.
- Na dat gesprek gaat elk kind weer alleen aan de tafel zitten en vult zijn individueel **toekomst-parcours** in.¹²
- Dit is ook het moment waarop de juf/meester en de **ouders** zich eens kunnen buigen over het **talentenprofiel van de kinderen**. Ook zij kunnen in gesprek vragen stellen bij de gekozen talenten. Maar ook hier heeft **het kind het laatste woord**.¹³ Er is op het portfolio wel ruimte voorzien voor de leerkracht en de ouders om hun commentaar kort te noteren.

3.3.1.3. Rond de paasperiode en aan het einde van het schooljaar

Dezelfde procedure wordt hier gevolgd.

De profielen van de drie periodes zijn naast elkaar zichtbaar zodat het kind merkt in welke zin er evolutie is. Het totale profielenrapportje gaat ook mee naar het zesde leerjaar. Het is de bedoeling daar op dezelfde manier verder te werken.

¹² Dit kan ook op de cd-rom. Kinderen kunnen hun toekomstparcours dus ook op de computer invoeren. Zie cd-rom die hoort bij het totaalpakket 'Helden van elke dag'.

¹³ Dit moet dan wel duidelijk toegelicht worden aan ouders. Er is daarvoor een passende handleiding ontworpen die gericht is aan de ouders.

¹⁴ Zie Deel IV: TOEKOMSTSPEL – leidraad leerkracht.

3.3.2. Zesde leerjaar

3.3.2.1. In de loop van het zesde leerjaar

In het zesde leerjaar wordt op dezelfde manier gewerkt.

3.3.2.2. Aan het einde van het zesde leerjaar

Het kind heeft ondertussen wellicht een bijgestuurd beeld van eigen talenten. We willen vooral niet dat het een vrijblijvende oefening wordt. Daarom bedachten we nog een **afsluitende activiteit**. Uiteindelijk beoogt deze zoektocht kinderen te helpen bij hun zelfconceptverheldering in functie van doorstroming en oriëntering. Die stap wordt verder ondersteund in het **toekomstspel**¹⁴ dat in de loop van het zesde leerjaar gespeeld kan worden. Maar waar het spel zicht geeft op enkele beroepen en de bijhorende studies en vereiste talenten, probeerden we met de volgende afsluitende activiteit een **tussenstap** in te bouwen tussen de wereld van het kind en de beroepswereld waar datzelfde kind toch nog redelijk ver vanaf staat. We zochten naar een aantal typische jongerenactiviteiten en probeerden daarbinnen de vereiste talenten te formuleren. Deze activiteiten zijn voor hen allicht beter herkenbaar dan diploma's en beroepen die nog wat ver van hun bed liggen.

3.4. Talenten en jongerenactiviteiten

3.4.1. Jongerenactiviteiten: welke talenten komen aan bod?

Eerst vroegen we ons af welke jongerenactiviteiten jongadolescenten vooral beoefenen. We haalden onze inspiratie uit hobby's die de jongeren in onze eigen omgeving uitoefenen. We maakten volgend lijstje:

toneel spelen
modelbouwer
in een bandje spelen als muzikant
in een bandje spelen als solist/soliste
muziekschrijver zijn voor een bandje
alleen op eigen kamer musiceren
tekenen/schilderen ...
kapitein zijn in een sportclub
gewoon groepslid zijn van een sportclub
zwemmen, fietsen, mountainbike of skaten
medewerker/medewerkster bij de brandweer of bij het Rode Kruis
lid van een schaakclub
lid jeugdvereniging/jeugdclub
hoofdredacteur/hoofdredactrice van een jongerenkrantje
lid van een computerclubje
alleen computerspelletjes spelen
lid van een straatclubje
natuurexploratie (bij JNM)
moestuin onderhouden
dieren verzorgen
babysitter
gedichten schrijven
koken
lummelen/kletsen/praten
sleutelen aan brommertjes

Daarna vroegen we ons af op welke talenten die jongerenactiviteiten een beroep doen.

In bijlage 4 – ‘TALENTENZOEKTOCHT: overzicht jongerenactiviteiten en bijhorende talenten’ werd geprobeerd om voor die jongerenactiviteiten op te lijsten welke talenten er verondersteld worden en erin ontwikkeld kunnen worden.

Bijlage 5 – ‘TALENTENZOEKTOCHT: talentenfiches van de jongerenactiviteiten’ bevat een soort talentenfiche per jongerenactiviteit. Je kan deze fiches kopiëren en per stuk opmaken voor de kinderen zodat je ze kan gebruiken bij de afsluitende activiteit.

3.4.2. Waarom werken met jongerenactiviteiten?

Jobs en diploma’s zijn nog wat veraf voor een 12-jarige. Daarom zochten we naar iets waarbij we over talenten konden praten, gelinkt aan wat dicht bij hun leef- en belevingswereld ligt. Bovendien zochten we naar activiteiten die duidelijk een beroep doen op verschillende talenten. Zo kunnen alle kinderen zich wel ergens in herkennen.

Soms kan je erover discussiëren of een talent wel bij een bepaalde jongerenactiviteit verondersteld wordt. Maar dit lijkt ons niet erg essentieel. Het feit dat jongeren nadenken over hun talenten, moet op zich een bijdrage leveren aan hun **zelfconceptverheldering**.

3.4.3. Hoe werken met de jongerenactiviteiten?

Aan het eind van het zesde leerjaar kunnen de leerlingen de **talentenzoecht** afsluiten met een activiteit waarbij ze elk **één of meerdere (max 4) jongerenactiviteiten** aanwijzen die ze nu reeds doen of binnen enkele jaren zouden willen gaan doen.

- De kinderen krijgen dus een overzicht van jongerenactiviteiten. Daarvoor werd de ‘aanvinklijst jongerenactiviteiten’ ontwikkeld (zie bijlage 7- TALENTENZOEKTOCHT: aanvinklijst jongerenactiviteiten). Bij die jongerenactiviteiten staan op dat moment nog geen talenten vermeld. Ze kiezen maximum 4 jongerenactiviteiten die ze graag zouden willen doen (of misschien reeds doen).
- Nadien kunnen ze de talentenfiches per activiteit raadplegen (zie bijlage 5- TALENTENZOEKTOCHT: talentenfiches van de jongerenactiviteiten)¹⁵ of kunnen ze op een overzichtslijstje nagaan of hun talenten in het vakje ‘dat talent bezit ik’ aansluiten bij de jongerenactiviteiten van hun keuze (zie bijlage 4 – TALENTENZOEKTOCHT : ‘overzicht jongerenactiviteiten en bijhorende talenten’). Ze kunnen nu nagaan of die talenten kloppen met hun eigen talentenarsenaal, zoals dat zichtbaar uitgetekend is op het toekomstparcours. Ze merken op die manier ook aan welke talenten ze eventueel nog moeten werken om bepaalde jongerenactiviteiten tot een goed einde te kunnen brengen.

Op die manier bereik je 2 doelen:

- ze staan nog eens stil bij de talenten die ze geselecteerd hebben (**zelfconceptverheldering**);
- ze zien bovendien over welke talenten ze nog niet beschikken om een bepaalde jongerenactiviteit tot een goed einde te kunnen brengen. (**zelfconceptverheldering**).

Eens deze stap gezet, kan je als juf of meester nog een stap verder zetten. In bijlage 6 – ‘TALENTENZOEKTOCHT: overzicht beroepen-jongerenactiviteiten’ werd dan weer geprobeerd de **koppeling te maken tussen de jongerenactiviteiten en de beroepen uit het toekomstspel**. Op die manier verruim je nog even hun horizon, help je hen bij **leren kiezen**, en zet je een klein stapje in de **begeleiding van hun loopbaan**.

Je kan hier verschillende wegen bewandelen:

- Je laat de kinderen een beroep dat ze graag zouden willen doen, kiezen uit de lijst beroepen

van de beroepenfiches (zie bijlage 8: TALENTENZOEKTOCHT: aanvinklijst beroepen).

- Je confronteert hen nadien met de jongerenactiviteiten waarvoor ze gekozen hebben. In het overzicht beroepen-jongerenactiviteiten (bijlage 6 – TALENTENZOEKTOCHT: overzicht beroepen - jongerenactiviteiten) kunnen ze nagaan of de jongerenactiviteiten die ze graag zouden doen terug te vinden zijn bij het beroep dat ze graag zouden doen. Ook hierover kan weer een zinvol kringgesprek gevoerd worden.
- Je kan de kinderen ook een beroep laten opzoeken op internet of een beroep waaraan ze al dachten laten noemen of ... Je gaat dan gewoon in gesprek met hen over de relatie tussen dat beroep en de aansluitende jongerenactiviteiten.

Kijk nu eens terug naar de jongerenactiviteiten die jou echt interesseren. Heb jij voor activiteiten gekozen die bij de gekozen job aansluiten? Indien dat niet zo is, heb je daar dan zelf een uitleg voor? Welke talenten heb je dan wel waarvan je denkt dat ze voor die job van pas zullen komen? En anders: aan welke talenten zal je nog zeker moeten werken? Je kan de talenten bekijken die op de beroepenfiche staan, om je te helpen.

- Je kan hen vanuit hun voorkeur voor jongerenactiviteiten ook zelf laten zoeken naar die beroepen die daarbij aansluiten voor henzelf. En als ze het verband kunnen motiveren op een aanvaardbare wijze, is dat meer dan voldoende als bewustwording.
- Je kan bij beide hoger vermelde activiteiten ook rechtstreeks het verband leggen tussen de jobs en de talentenkaartjes van het talentenspel. Je laat dan de tussenstap met de jongerenactiviteiten gewoon vallen. Op de talentenkaartjes staat steeds een verwijzing naar de talenten die op de beroepenfiches vermeld staan. Dat helpt jou als leerkracht ook op weg.

Het verband tussen beroepen en jongerenactiviteiten is misschien niet altijd zo voor de hand liggend. Je mag het vooral niet beschouwen als rechtlijnig. Meestal komt het hier op neer dat bepaalde talenten die in een jongerenactiviteit aan bod komen, talenten zijn die ook – al is het dan op een andere manier of op een ander domein - in de job aan bod komen.

Voorbeeld:

<i>Ict-ingenieur of programmeur</i>	<i>Muziek schrijven, kapitein van een sportclub, lid van een schaakclub, lid van een computerclubje, alleen computer- spelletjes spelen, natuurexploratie</i>
-------------------------------------	---

- *Muziek schrijven: de ingenieur moet bij zijn programmeren ook een stramien volgen of ontwikkelen zoals bij het schrijven van muziek nodig is.*
- *Kapitein van een sportclub: hij moet beschikken over verantwoordelijkheidszin en leiderschapskwaliteiten*
- *Lid van een schaakclub: het moet een uitmuntend analytisch denker zijn*
- *Lid van een computerclubje en alleen computerspelletjes spelen: hij moet goed overweg kunnen met computer*
- *natuurexploratie, niet alleen plantjes en vogels bekijken maar ook met determinatielijsten planten, insecten, ... op naam brengen, kleine onderzoekjes doen over een diertje of plantje (verspreiding, relatie bodem, ...). En ook deze manier van werken en denken sluit aan bij de job van een ingenieur-programmeur.*

Nooit komen alle talenten, verwoord bij de jongerenactiviteiten, in de job aan bod. En evenmin zitten alle talenten, nodig voor een job volledig verweven in de jongerenactiviteiten. Het gaat er ook hier vooral om de kinderen aan het denken te zetten rond hun talenten (**Zelfconceptverheldering**). Bovenstaand kadertje is dus enkel bedoeld als mogelijke richtlijn voor de leerkracht.

3.5. Wat bewaken tijdens het gebruik van de talentenzoektocht?

- De kinderen hebben steeds het laatste woord. Zelfs in het gesprek met een vriendje, met ouders of met de leerkracht bepaalt het kind zelf of een talentenkaartje al dan niet in het vakje 'dat talent bezit ik!' blijft zitten. Zelfs al weet de juf/meester dat het kind dat bewuste talent niet heeft, dan nog verandert dat niets aan het zelfconcept van het kind! Bovendien ... als we kinderen zelfstandig wil laten kiezen, dan is dit wel essentieel. Ook hier beslist, kiest het kind zelfstandig.
- Dit spel mag zeker niet gehanteerd worden als een **alternatieve vorm van 'straffen of belonen'**. De juf/meester deelt dus geen kaartjes uit als beloning en neemt er geen weg bij slecht gedrag, zelfs al gaat het om gedrag dat het bezit van een bepaald talentenkaartje tegenspreekt.
- **Kinderen mogen nooit onderling vergeleken worden.** Kinderen zijn verschillend en moeten de kans krijgen hun eigenheid te ontdekken. Vergelijken in de zin van: 'Joost heeft er al 30 en jij nog maar 10!' is dus compleet uit den boze. Het spel moet de kinderen vooral leren nadenken over hun talenten. Het moet hen precies leren ontdekken hoe 'eigen' zij zijn, hoe verschillend zij kunnen zijn van een ander zonder dat dit een probleem vormt. Zij moeten beseffen dat 'verschillen tussen mensen' vooral bijdragen tot de rijkdom van de maatschappij.
- **Kinderen met een zwak zelfbeeld** komen er misschien niet zo vlug toe zichzelf talenten toe te wijzen. Misschien moet de juf/meester op één of ander restmoment eens naast die kinderen gaan zitten (kan zelfs in een groepje van 3 à 4 kinderen) en samen met hen de talenten overlopen. Ook dan moet hij/zij vooral benadrukken wat die kinderen kunnen en wat hij/zij daarvan reeds op school gezien heeft.

4. Het materiaal voor de talentenzoektocht

Zoals boven vermeld bestaat het materiaal voor deze zoektocht uit een aantal onderdelen:

- de talentenkaartjes: je kan deze zelf maken door de betreffende bladzijden te gebruiken uit bijlage 9 (TALENTENZOEKTOCHT: kopiebladen talentenkaartjes) of uit te printen van de cd-rom, eventueel te plastificeren en daarna te knippen in kaartjes; het is aan te raden de kaartjes in de juiste kleur te maken, analoog aan het gedrukte pakket talentenkaartjes (zie hoger voor de juiste kleur);
- het doosje:
  - in bijlage 10 (TALENTENZOEKTOCHT: maakopdracht doosje) en op de cd-rom vind je een 'maakopdracht doosje'; het is een doe-activiteit die je – indien je dat wenst – in je lesactiviteiten kan integreren; je kan het doosje met de kinderen maken tijdens een les technologische opvoeding of muzische vorming;
  - je kan de kinderen bij het begin van het schooljaar ook vragen een doosje mee te brengen naar school;
    - zorg er dan wel voor dat het doosje zo groot is dat het onderverdeeld kan worden in twee vakjes;
    - elk vakje moet zo groot zijn dat de talentenkaartjes erin kunnen qua grootte;
    - het doosje moet ook redelijk diep zijn, gezien er in totaal 77 kaartjes zijn; er zullen steeds heel wat kaartjes in het hokje 'dat talent bezit ik niet' blijven liggen;
    - voorzie dat er onderaan elk vakje van het doosje een etiket kan gekleefd worden met het opschrift:
      - links: 'dat talent bezit ik niet'
      - rechts: 'dat talent bezit ik wel'
    - je kan daarvoor eventueel zelfklevende adresetiketten gebruiken die af te printen zijn op de computer.
- alle bijlagen vind je in een afzonderlijk mapje, maar ook op de cd-rom zodat je ze steeds opnieuw kunt uitprinten indien nodig.

We wensen je veel succes met de zoektocht!